ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (kaheksas koda laiendatud koosseisus)

11. juuni 2009 *

Kohtuasjas T-292/02,

Confederazione Nazionale dei Servizi (Confservizi), asukoht Rooma (Itaalia), esindajad: advokaadid C. Tessarolo, A. Vianello, S. Gobbato ja F. Spitaleri,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: V. Di Bucci,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

keda toetab

Associazione Nazionale fra gli Industriali degli Acquedotti – Anfida, asukoht Rooma (Itaalia), esindaja: advokaat P. Alberti,

menetlusse astuja,

mille ese on nõue tühistada komisjoni 5. juuni 2002. aasta otsus 2003/193/EÜ, mis puudutab Itaalia poolt avalikke teenuseid osutavatele riigi enamusosalusega ettevõtjatele maksuvabastuste ja soodustingimustena laenuna antud riigiabi (ELT 2003, L 77, lk 21), artiklid 2 ja 3,

EUROOPA ÜHENDUSTE
ESIMESE ASTME KOHUS (kaheksas koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja esimees E. Martins Ribeiro, kohtunikud D. Šváby, S. Papasavvas, N. Wahl (ettekandja) ja A. Dittrich,

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 16. aprilli 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

1 Hageja, Confederazione Nazionale dei Servizi (Confservizi), varasema nimetusega Cispel, on liit, mis koondab kohaliku tasandi avalike teenuste valdkonna avalik-õiguslikke ja eraõiguslikke ettevõtjaid ning üksusi. Hageja põhikirja kohaselt on tema ülesandeks nimetatud ettevõtjate ja üksuste esindamine, arendamine ja kaitsmine. Eelkõige peab ta läbirääkimisi riigi tööõigusalase kollektiivlepingu üle kohalikul tasandil avalikke teenuseid osutavate ettevõtjate juhtorganite esindajana.

Siseriiklik õiguslik raamistik

2 8. juuni 1990. aasta seadusega nr 142, mis käsitleb kohalike omavalitsuste autonoomset korraldust (legge nº 142 ordinamento delle autonomie locali, *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana,* edaspidi „*GURI*", nr 135, 12.6.1990; edaspidi „seadus nr 142/90"), viidi Itaalias läbi avalike teenuste osutamise korraldamiseks kommuunide käsutusse antud seaduslikke vahendeid puudutav reform, eelkõige vee-, gaasi- ja elektrivarustuse ning transpordisektorit puudutavas osas. Kõnesoleva seaduse artikliga 22 (muudetud kujul) oli kommuunidele nähtud ette võimalus luua avalike teenuste osutamiseks erinevates õiguslikes vormides äriühinguid. Muu hulgas on ette nähtud kommertsühingute ja riigi enamusosalusega aktsiaseltside (edaspidi „seaduses nr 142/90 ette nähtud äriühingud") loomine.

3 Neil asjaoludel anti 9. augusti 1986. aasta seaduse nr 488, mis käsitleb 1. juuli 1986. aasta dekreetseadusesse nr 318 kohalike omavalitsusüksuste kiireloomulise rahastamise kohta tehtavaid muudatusi ja selle muutmist seaduseks (legge n° 488 di conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 1° luglio 1986, n° 318, recante provvedimenti urgenti per la finanza locale, *GURI* nr 190, 18.8.1986), artikliga 9a avalikke teenuseid osutavatele seaduses nr 142/90 ette nähtud äriühingutele ajavahemikus 1994–1998 Cassa Depositi e Prestiti (edaspidi „CDDPP") poolt soodustingimustel intressimääraga laenu (edaspidi „CDDPP laenud").

4 Lisaks võeti seaduses nr 142/90 ette nähtud äriühingute kasuks 28. detsembri 1995. aasta seaduse nr 549, mis käsitleb riigi rahanduse ratsionaliseerimist (legge n° 549 (su) misure di razionalizzazione delle disposizioni della finanza pubblica, *GURI* regulaarne lisa nr 302, 29.12.1995, edaspidi „seadus nr 549/95"), artikli 3 lõigete 69 ja 70 alusel nende koostoimes 30. augusti 1993. aasta dekreetseadusega nr 331 erinevate valdkondade maksusätete ühtlustamise kohta (decreto-legge n°331 (su) armonizzazione delle disposizioni in materia di imposte sugli oli minerali, sull'alcole, sulle bevande alcoliche, sui tabacchi lavorati e in materia di IVA con quelle recate da direttive CEE e modificazioni conseguenti a detta armonizzazione, nonché disposizioni concernenti la disciplina dei centri autorizzati di assistenza fiscale, le procedure dei rimborsi di imposta, l'esclusione dall'ILOR dei redditi di impresa fino all'ammontare corrispondente al contributo diretto lavorativo, l'istituzione per il 1993 di un'imposta erariale straordinaria su taluni beni ed altre disposizioni tributarie, *GURI* nr 203, 30.8.1993, edaspidi „dekreetseadus nr 331/93") järgmised meetmed:

– vabastus eriotstarbeliste ettevõtjate ja munitsipaalettevõtjate seaduses nr 142/90 ette nähtud äriühinguteks ümberkujundamisel toimuva varade ülemineku suhtes kehtivatest maksudest (edaspidi „vabastus varade ülemineku suhtes kehtivatest maksudest");

– täielik vabastus ettevõtte tulumaksust, st juriidiliste isikute tulumaksust ja kohalikust tulumaksust kolme aasta vältel, maksimaalselt kuni eelarveaastani 1999 (edaspidi „ettevõtete kolmeaastane tulumaksuvabastus").

Haldusmenetlus

5 Kuna komisjonile oli esitatud kaebus kõnesolevate meetmete kohta, palus ta Itaalia ametiasutustelt 12. mai, 16. juuni ja 21. novembri 1997. aasta kirjadega nende kohta teavet.

6 Itaalia ametiasutused saatsid 17. detsembri 1997. aasta kirjas osa soovitud teabest. Lisaks toimus Itaalia ametiasutuste taotlusel 19. jaanuaril 1998 kohtumine.

7 Komisjon teatas 17. mai 1999. aasta kirjas Itaalia ametiasutustele otsusest algatada EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud menetlus. Nimetatud otsus avaldati Euroopa Ühenduste Teatajas (EÜT 1999, C 220, lk 14).

8 Pärast seda, kui komisjon oli saanud kätte märkused kolmandatelt huvitatud isikutelt ja Itaalia ametiasutustelt, palus ta viimati nimetatutel korduvalt esitada lisateavet. Komisjoni ja Itaalia ametiasutuste ning menetlusse astunud kolmandate huvitatud isikute vahel toimus rida kohtumisi.

9 Osad seaduses nr 142/90 ette nähtud äriühingud, nagu hageja ning ACEA SpA, AEM SpA ja Azienda Mediterranea Gaz e Aqua SpA (AMGA), kes pealegi olid esitanud hagi käesolevas kohtuotsuses käsitletava otsuse tühistamiseks (vastavalt kohtuasjad T-297/02, T-301/02 ja T-300/02), väitsid, et kõnealused kolm meedet ei kujuta endast riigiabi.

10 Itaalia ametiasutused ja hageja nõustusid sisuliselt selle seisukohaga.

11 Seevastu Bundesverband der deutschen Industrie e.V. (BDI), Saksa tööstuse ja sellega seonduvate valdkondade teenuste osutajate ühendus, väitis, et kõnesolevad meetmed võivad kutsuda esile konkurentsimoonutusi mitte ainult Itaalias, vaid ka Saksamaal.

12 Ka Gas-it, Itaalia gaasivarustuse sektori eraõiguslike ettevõtjate ühendus, väljendas seisukohta, et kõnesolevad meetmed, eelkõige ettevõtete kolmeaastane tulumaksuvabastus, kujutavad endast riigiabi.

13 Komisjon võttis 5. juunil 2002 vastu otsuse 2003/193/EÜ Itaalia poolt seaduses nr 142/90 ette nähtud äriühingutele maksuvabastuste ja soodustingimustena laenudena antud riigiabi kohta (ELT 2003, L 77, lk 21; edaspidi „vaidlustatud otsus").

Vaidlustatud otsus

14 Komisjon rõhutab esmalt, et tema poolt läbiviidud uurimine puudutas üksnes vaidlusaluste meetmetega kehtestatud üldisi abikavasid, mitte erinevatele ettevõtjatele antud individuaalset abi. Selles osas väljendab ta seisukohta, et Itaalia Vabariik „ei ole andnud individuaalseid maksusoodustusi ning ei ole [talle] teatanud ühestki individuaalsest abiandmise juhtumist, edastades komisjonile kogu selle hindamiseks vajaliku teabe". Komisjon märgib, et järelikult oli ta kohustatud uurima kõnesolevaid abikavasid üldiselt ja abstraktselt nii nende kvalifitseerimise kui ka ühisturuga kokkusobivuse küsimuses (vaidlustatud otsuse põhjendused 42–45).

15 Komisjon on seisukohal, et CDDPP laenud ja ettevõtete kolmeaastane tulumaksuvabastus (edaspidi koos „käsitletavad meetmed") kujutavad endast riigiabi. Niisuguste soodustuste andmine seaduses nr 142/90 ette nähtud äriühingutele riigi vahenditest

toob kaasa nende konkurentsiolukorra tugevnemise võrreldes kõigi teiste ettevõtjatega, kes soovivad osutada samu teenuseid (vaidlustatud otsuse põhjendused 48–75). Käsitletavad meetmed on ühisturuga kokkusobimatud, kuna nende puhul ei ole täidetud ei EÜ artikli 87 lõigetes 2 ja 3 ega EÜ artikli 86 lõikes 2 ette nähtud tingimused ning pealegi on rikutud EÜ artiklit 43 (vaidlustatud otsuse põhjendused 94–122).

16 Seevastu on komisjon seisukohal, et vabastus varade ülemineku suhtes kehtivatest maksudest ei ole riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 mõttes, arvestades seda, et nimetatud maksud kuuluvad tasumisele uue majandusüksuse loomisel või varade üleminekul ühtedelt majandusüksustelt teistele. Munitsipaalettevõtjad ja seaduses nr 142/90 ette nähtud äriühingud on sisulisest sama majandusüksus. Seega on nende vabastamine nimetatud maksudest õigustatud süsteemi laadi või ülesehitusega (vaidlustatud otsuse põhjendused 76–81).

17 Vaidlustatud otsuse resolutiivosa on järgmine:

„Artikkel 1

[…] [V]abastus varade ülemineku suhtes kehtivatest maksudest ei ole riigiabi [EÜ] artikli 87 lõike 1 mõttes.

Artikkel 2

Ettevõtete kolmeaastane tulumaksuvabastus ja [CDDPP] laenudest tulenevad soodustused on riigiabi [EÜ] artikli 87 lõike 1 mõttes.

Nimetatud abi ei ole ühisturuga kokkusobiv.

Artikkel 3

Itaalia võtab kõik vajalikud meetmed, et saada abisaajalt tagasi artiklis 2 nimetatud abi, mille andmine oli ebaseaduslik.

Abi tagasinõudmine peab toimuma viivitamatult vastavalt siseriiklikus õiguses ette nähtud korrale, tingimusel et see võimaldab [vaidlustatud] otsuse tõhusat ja viivitamatut täitmist.

Tagastatavale abile lisanduvad viivisintressid, mida arvutatakse alates kuupäevast, mis abisaaja ebaseadusliku abi kätte sai, kuni selle tegeliku tagasimaksmiseni. Viivisintressid arvutatakse piirkondliku abi toetusekvivalendi suhtes kohaldatava määra alusel.

[…]”

Menetlus ja poolte nõuded

18 Hageja esitas hagiavalduse, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 27. septembril 2002.

19 Associazione Nazionale fra gli Industriali degli Acquedotti – Anfida esitas Esimese Astme Kohtu kantseleisse 20. detsembril 2002 saabunud dokumendiga taotluse astuda käesolevas asjas menetlusse komisjoni nõuete toetuseks. Esimese Astme Kohtu viienda laiendatud koja (varasem koosseis) esimees rahuldas 12. mai 2003. aasta määrusega selle taotluse. Menetlusse astuja esitas omapoolsed seisukohad ning teised menetlusosalised esitasid selle kohta märkused selleks ette nähtud tähtaja jooksul.

20 Komisjon esitas 6. jaanuari 2003 Esimese Astme Kohtu kantseleisse saabunud eraldi dokumendiga Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 114 lõike 1 alusel vastuvõetamatuse vastuväite.

21 Hageja esitas 28. veebruaril 2003 vastuvõetamatuse vastuväite kohta omapoolsed märkused.

22 Itaalia Vabariik esitas 8. augustil 2002 Euroopa Kohtule hagi vaidlustatud otsuse tühistamiseks; hagi registreeriti numbri C-290/02 all. Euroopa Kohus tuvastas, et nimetatud hagi ning kohtuasjade T-292/02, T-297/02, T-300/02, T-301/02 ja T-309/02 algatamiseks esitatud hagid on sama esemega, milleks on nõue tühistada vaidlustatud otsus, ning on omavahel seotud, kuna nende raames esitatud väited on suures osas kattuvad. Põhikirja artikli 54 kolmandale lõigule tuginedes andis Euroopa Kohus

10. juunil 2003 määruse, millega otsustas peatada menetluse kohtuasjas C-290/02 seniks, kuni Esimese Astme Kohus on teinud otsuse kohtuasjades T-292/02, T-297/02, T-300/02, T-301/02 ja T-309/02.

23 Euroopa Kohus otsustas 8. juuni 2004. aasta määrusega saata kohtuasja C-290/02 tagasi Esimese Astme Kohtusse, kes on vastavalt nõukogu 26. aprilli 2004. aasta otsuse 2004/407/EÜ, Euratom, millega muudetakse Euroopa Kohtu põhikirja käsitleva protokolli artikleid 51 ja 54 (ELT L 132, lk 5; ELT eriväljaanne 01/05, lk 85), artiklile 2 pädev lahendama liikmesriikide poolt komisjoni vastu esitatud hagisid. Mainitud kohtuasi registreeriti Esimese Astme Kohtu kantseleis numbri T-222/04 all.

24 Esimese Astme Kohus otsustas 5. augustil 2004 tehtud määrusega lahendada vastuvõetamatuse küsimuse põhinõude üle otsustamisel.

25 Ettekandja-kohtuniku ettepaneku põhjal otsustas Esimese Astme Kohus (kaheksas koda laiendatud koosseisus) avada suulise menetluse ning esitas pooltele kodukorra artiklis 64 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames kirjalikult küsimusi, millele viimati nimetatud vastasid selleks ette nähtud tähtaja jooksul.

26 Esimese Astme Kohtu kaheksanda laiendatud koja esimehe 13. märtsi 2008. aasta määrusega liideti kohtuasjad T-292/02, T-297/02, T-300/02, T-301/02, T-309/02, T-189/03 ja T-222/04 suulise menetluse huvides vastavalt kodukorra artiklile 50.

27 Poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu esitatud küsimustele kuulati ära 16. aprilli 2008. aasta kohtuistungil.

28 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

– tunnistada hagi vastuvõetavaks;

– tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2;

– teise võimalusena tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 3 esiteks osas, milles sellega pannakse Itaalia Vabariigile kohustus nõuda tagasi käsitletavate meetmetega antud abi ning teiseks osaks, mis puudutab tagastamiskorralduse puhul arvutusteks kasutatavat määra;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

29 Komisjon, keda toetab menetlusse astuja, palub Esimese Astme Kohtul:

– jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata;

– teise võimalusena jätta hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

Vastuvõetavus

Poolte argumendid

30 Komisjon vaidlustab esiteks hageja põhjendatud huvi olemasolu CDDPP laene puudutavas osas. Hageja on liit, mis esindab eelkõige seaduses nr 142/90 ette nähtud äriühingute huve. Antud juhul on võimatu kindlaks teha, kas üks või mitu tema liiget on tegelikult nimetatud laenu saanud, kuna hageja ei ole esitanud oma liikmete nimekirja.

31 Komisjon vaidlustab ka hageja õiguse esitada hagi. Vaidlustatud otsus ei puuduta hagejat isiklikult EÜ artikli 230 neljanda lõigu mõttes.

32 Mis puudutab hageja liikmete isikliku puutumuse küsimust, siis komisjon väidab sisuliselt, et vaidlustatud otsust tuleb määratleda üldkohaldatava aktina, kuna see käsitleb abikava, seega kindlaksmääramata – ja määratlematut – hulka ettevõtjaid, mille puhul on kasutatud niisugust üldist kriteeriumit nagu kuulumine ühte teatavasse ettevõtjakategooriasse. Üldakti üldist kohaldatavust ja sellest tulenevat normatiivset iseloomu ei sea kahtluse alla võimalus enam-vähem täpselt määratleda õigussubjektide arvu või ka konkreetselt neid õigussubjekte, kellele seda teataval ajahetkel kohaldatakse, kuivõrd on selge, et see kuulub kohaldamisele selles õigusaktis määratletud ja selle eesmärgiga seotud õigusliku või faktilise olukorra alusel.

33 Komisjon väidab, et selleks, et üldkohaldatav akt puudutaks isikut isiklikult, peab see akt kahjustama isiku spetsiifilisi õigusi või akti vastu võtnud institutsioonil peab olema kohustus võtta arvesse seda, millised on selle akti tagajärjed kõnesoleva isiku olukorrale. Komisjon leiab, et antud juhul niisuguse olukorraga tegemist ei ole. Vaidlustatud otsus mõjutas negatiivselt kõigi nende ettevõtjate olukorda, kes said kasu käsitletavate meetmete vahendusel. Järelikult ei ole rikutud eriõigusi, mis oleks teatud ettevõtjatel, keda oleks võimalik kõigist teistest käsitletavate meetmete vahendusel kasu saanud ettevõtjatest eristada. Pealegi ei olnud komisjon kohustatud vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel arvestama selle otsuse tagajärgi konkreetse ettevõtja olukorrale ega saanudki seda teha. Ei see, et abi tunnistati vaidlustatud otsuses kokkusobimatuks, ega asjaolu, et sellega nähti ette kohustus see abi tagasi nõuda, ei seostu konkreetsete abisaajate olukorraga.

34 Komisjon väidab, et tema analüüsi toetab riigiabi valdkonna senine kohtupraktika, mille kohaselt ei piisa asjaolust, et isik on saanud abi niisuguse abikava alusel, mis on tunnistatud ühisturuga kokkusobimatuks, et tõendada isiklikku puudutatust EÜ artikli 230 neljanda lõigu mõttes.

35 Hilisemates kohtuasjades ei ole väljakujunenud kohtupraktikat kahtluse alla seatud. Komisjon leiab, et lahendust, milleni Euroopa Kohus jõudis 19. oktoobri 2000. aasta otsuses kohtuasjades C-15/98 ja C-105/99: Itaalia ja Sardegna Lines *vs.* komisjon (EKL 2000, lk I-8855; edaspidi „Sardegna Lines'i kohtuotsus"), ei saa kasutada kõikide niisuguste hagide puhul, mille on esitanud isikud, kes on saanud abi ebaseaduslikuks ja kokkusobimatuks tunnistatud abikava alusel, mille puhul on ette nähtud ka abi tagasinõudmine. Seda järeldust toetab lisaks asjaolu, et antud juhul käsitletava juhtumi puhul uuriti asjassepuutuvat abikava abstraktselt. Pealegi sai hageja eespool viidatud Sardegna Lines'i kohtuotsuse aluseks olnud juhtumi puhul tegelikult individuaalset abi, kuna tegemist oli soodustusega, mida anti aktiga, mis oli vastu võetud piirkondliku seaduse alusel, mis andis ulatusliku kaalutlusõiguse. Lisaks uuriti nimetatud olukorda üksikasjalikult ametliku uurimismenetluse raames.

36 Käesoleva kohtuasja asjaolud erinevad ka neist, mis iseloomustasid kohtuasju, milles Euroopa Kohus tegi otsuse 29. aprillil 2004 (C-298/00 P: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 2004,

lk I-4087; edaspidi „Alzetta kohtuotsus”), kuna käesoleval juhul ei teadnud komisjon ei käsitletavate abimeetmete alusel abi saavate isikute arvu ega seda, kes on konkreetsed abisaajad, tema käsutuses ei olnud kogu asjassepuutuvat teavet ja tal ei olnud võimalik teada, millises summas igal konkreetsel juhul abi välja makstakse. Pealegi kohaldati käesoleval juhul ettevõtete kolmeaastast tulumaksuvabastust automaatselt, samas kui eespool viidatud Alzetta kohtuotsuse aluseks olnud juhtumi raames käsitletavat abi anti hilisema akti vahendusel.

37 Komisjon on seisukohal, et igal juhul ei ole ei asjaolu, et hageja on osalenud EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud ametlikus uurimismenetluses, ega vaidlustatud otsuses märgitud tagastamiskorraldus piisavad selleks, et hagejat identifitseerida. Arvestades seda, et hagid, mis on esitatud teatatud abikava raames potentsiaalselt abi saavate isikute poolt, ei ole vastuvõetavad EÜ artikli 230 mõttes, peab sama järeldus kehtima ka niisuguste hagide osas, mille on esitanud teatamata abikava alusel abi saanud isikud.

38 Komisjon on seisukohal, et ka hagejal endal ei ole hagi esitamise õigust. Kuna hageja on eraldiseisev üksus, ei tekkinud tal käsitletavate meetmete peatamise tõttu mitte mingisugust kahju. Asjaolu, et hageja osales komisjoni poolt läbi viidud menetluses, ei ole piisav, et teda saaks identifitseerida Euroopa Kohtu 15. juuli 1963. aasta kohtuotsuse 25/62: Plaumann *vs.* komisjon (EKL 1963, lk 197) mõttes. Lisaks ei olnud ta läbirääkija rollis Euroopa Kohtu 2. veebruari 1988. aasta kohtuotsuse 67/85, 68/85 ja 70/85: Van der Kooy jt *vs.* komisjon (EKL 1988, lk 219) mõttes. See, et hageja esindab oma liikmete huve ja teeb selgitustööd ning osaleb ametiühingute läbirääkimistel, ei oma asjas tähtsust. Pealegi ei anna nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määrus (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ […] artikli [88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339) kollektiivseid huve esindavatele ühendustele eristaatust. Pealegi leiab komisjon, et käesoleval juhul ei puutu asjasse kohtupraktika, milles tunnustatakse abi saanud ettevõtjate konkurentide isikliku puutumuse olemasolu, kuna sellega kiidetakse abimeetmed heaks ilma ametlikku uurimismenetlust algatamata. Komisjon lisab, et ta ei pea abikava puudutava otsuse vastuvõtmisel uurima abisaajate olukorda eraldivõetuna.

39 Pealegi, hageja poolt käesolevas asjas esitatud hagi vastuvõetamatuks tunnistamine ei rikuks tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet, kuna EÜ artiklitega 241 ja 234 ette nähtud

õiguskaitsevahendid on piisavad (Euroopa Kohtu 25. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-50/00 P: Unión de Pequeños Agricultores *vs.* nõukogu (EKL 2002, lk I-6677; edaspidi „UPA kohtuotsus"). Hageja väide, mis tugineb 7. detsembril 2000 Nice'is välja kuulutatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartale (EÜT 2000, C 364, lk 1), ei ole veenev, kuna Euroopa põhiseaduse lepinguga (ELT 2004, C 310, lk 1) ei muudetud isikute poolt esitatud hagide vastuvõetavuse tingimusi.

40 Menetlusse astuja toetab sisuliselt komisjoni seisukohti.

41 Hageja kinnitusel on tal põhjendatud huvi ka CDDPP laene puudutavas osas. Tema poolt esitatud tühistamishagi puudutas ka otsuse seda osa, mis puudutab CDDPP laene, mida tema liikmed on saanud.

42 Edasi vaidlustab hageja väite, mille kohaselt vaidlustatud otsus on üldkohaldatav akt. Esiteks on komisjon seadnud vaidlustatud otsuse kohaldamisala sõltuvusse sellest, millist liiki abimeetmega on tegu. Konkurentsiõiguse ja riigiabi valdkonnas on ühe konkreetse liikmesriigi osas vastu võetud otsus üksikakt. Selles osas ei ole komisjoni poolt oma väidete toetuseks viidatud kohtupraktika asjakohane, kuna see puudutab isikute õigust esitada hagi üldaktide ja normatiivse iseloomuga aktide peale. Seega tuleb vaidlustatud akti adressaadiks mitteoleva isiku poolt esitatud hagi vastuvõetavusele hinnangu andmiseks selgitada välja selle akti mõju.

43 Teiseks oli vaidlustatud otsuse vastuvõtmise hetkel teada ettevõtjate arv, mille suhtes otsus kohaldamisele kuulub, või oli see kindlaks tehtav. Kõnesolev otsus tekitas hageja liikmeks olevatele ettevõtjatele viivitamatut ja otsest varalist kahju, kuna komisjon on selles ette näinud niisuguse abi tagastamise, mida need ettevõtjad tegelikult on saanud.

Seega on hageja liikmete õiguslik olukord sarnane individuaalset abi saanute omale, kuna nad on analoogses olukorras mis vaidlustatud otsuse otsesed adressaadidki.

44 Hageja on seisukohal, et isiklik puutumus on olemas ettevõtjatel, kes on kokkusobimatuks tunnistatud üldise abikava alusel saanud reaalselt abi, mille tagastamise on komisjon määranud.

45 Lisaks nimetab hageja oma taotluse toetuseks õigust kohtulikule kaitsele. Käesoleva hagi vastuvõetavaks tunnistamine võimaldaks tagada isikute igakülgse ja tõhusa kohtuliku kaitse, mis on ette nähtud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47.

46 Hageja leiab, et vaidlustatud otsus ei puuduta teda isiklikult EÜ artikli 230 neljanda lõigu mõttes mitte ainult põhjusel, et see puudutab tema liikmeid, vaid ka tulenevalt tema enda õigusest hagi esitada.

47 Selles osas väidab hageja esmalt, et ta oli läbirääkija rollis eespool viidatud kohtuotsuse Van der Kooy jt *vs.* komisjon mõttes. Hageja on sisuliselt Itaalias kohaliku tasandi avalikke teenuseid pakkuvate ettevõtjate ja üksuste ühendus. Eelkõige on tema ülesandeks läbirääkimised ametiühingutega ja mainitud ettevõtjate huvide esindamine. Pealegi on teda paljudes õigusaktides nimetatud kontaktisikuks suhetes avalike võimuorganitega. Näiteks aastal 1996 pidas ta avalike võimuorganitega läbirääkimisi kokkuleppe üle, mis käsitleb Itaalias kohaliku tasandi avalikke teenuseid pakkuvate ettevõtjate juhtivtöötajate töösuhteid reguleerivaid põhilisi lepingusätteid. Selle kokkuleppega oli muu hulgas ette nähtud töösuhete vaidlusküsimuste komisjoni moodustamine, mille liikmetest ühe osa nimetab hageja.

48 Lisaks mainib hageja, et ta osales komisjoni poolt läbi viidud haldusmenetluses, ning viitab õiguskindluse põhimõttele.

49 Lõpuks viitab ta hagi vastuvõetavuse osas määruse nr 659/1999 artikli 1 punktile h ja artiklile 20.

Esimese Astme Kohtu hinnang

50 EÜ artikli 230 neljanda lõigu kohaselt võib füüsiline või juriidiline isik algatada menetluse teisele isikule adresseeritud otsuse vastu vaid juhul, kui see otsus puudutab teda otseselt ja isiklikult.

51 Seega tuleb kontrollida, kas hagejal on hagi esitamise õigus.

52 Vastavalt kohtupraktikale on kutseühenduse esitatud hagi vastuvõetav teatud tingimustel, nimelt kui niisugune ühendus esindab selliste ettevõtjate huve, kellel endal on kohtusse pöördumise õigus, või kui seda ühendust iseloomustab asjaolu, et meede mõjutab tema enda huve eelkõige seetõttu, et akt, mille tühistamist nõutakse, on mõjutanud tema seisundit läbirääkijana, või kui mõne õigusaktiga on sõnaselgelt tunnustatud tema menetlusõigusi (Esimese Astme Kohtu 28. juuni 2005. aasta määrus kohtuasjas T-170/04: FederDoc jt *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-2503, punkt 49; vt selle kohta ka eespool viidatud kohtuotsus Van der Kooy jt *vs.* komisjon, punktid 21–24, ja Euroopa Kohtu 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-321/95 P: Greenpeace Council jt *vs.* komisjon, EKL 1998, lk I-1651, punktid 14 ja 29).

53 Esimesena nimetatud olukorda puudutavas osas tuleb seonduvalt hageja argumendiga, et ta esindab ettevõtjaid, keda oli võimalik vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal kindlaks teha, meelde tuletada seda, et võimalus suurema või väiksema täpsusastmega kindlaks määrata, kui paljude õigussubjektide suhtes meede kohaldamisele kuulub või ka seda, kes need õigussubjektid konkreetselt on, ei tähenda iseenesest, et kõnealune meede puudutaks neid õigussubjekte isiklikult, kui – nagu käesolevas asjas – on selge, et meedet kohaldatakse kõnesolevas aktis kindlaks määratud objektiivsest õiguslikust või faktilisest olukorrast lähtudes (Euroopa Kohtu 22. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-451/98: Antillean Rice Mills *vs.* nõukogu, EKL 2001, lk I-8949, punkt 52, ja Esimese Astme Kohtu 28. veebruari 2005. aasta määrus kohtuasjas T-108/03: von Pezold *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-655, punkt 46).

54 Edasi tuleb meenutada, et Sardegna Lines'i ja Alzetta kohtuotsustest nähtub, et otsus, millega liikmesriigile on pandud kohustus nõuda väljamakstud abi abisaajalt tagasi, puudutab seda abisaajat isiklikult.

55 Seega on oluline teada, kas hageja esindab tegelikult niisuguseid abisaajaid. Selles osas tuleb märkida, et hageja ei ole suutnud ei vastuses Esimese Astme Kohtu poolt kirjalikult esitatud küsimusele ega kohtuistungil tõendada, et tema liikmete hulgas on ettevõtjaid, kes on saanud abi meetmete alusel, mille tagastamist nõutakse. Lisaks on käesoleval juhul selge, et hageja ei esinda kohtuasjade T-297/02, T-300/02, T-301/02, T-309/02 ja T-189/03 hagejate huve, kuna viimati nimetatud esindavad omaenda huve. Seega tuleb järeldada, et hageja olukord ei vasta eespool punktis 52 esimesena nimetatud olukorrale.

56 Teisena nimetatud olukorda puudutavas osas tuleb märkida, et kuigi on tõsi, et eriliste asjaolude olemasolu, nagu kutseühenduse osalemine meetme vastuvõtmisele eelnenud õigusloomemenetluses EÜ artikli 230 tähenduses, võib õigustada seda, et hagi, mille on esitanud ühendus, mille liikmeid vaidlusalune akt isiklikult ei puuduta, tunnistatakse vastuvõetavaks, nimelt juhul, kui see meede mõjutab selle kutseühenduse positsiooni läbirääkijana (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Van der Kooy jt *vs*. komisjon,

punktid 21–24, ja eespool viidatud määrus FederDoc jt. *vs.* komisjon, punkt 51), ei nähtu kohtuasja materjalidest, et käesolevas asjas oleks tegemist niisuguse olukorraga.

57 Käesoleval juhul osales hageja siseriikliku õigusakti vastuvõtmisele tavapäraselt eelnenud menetluses ärakuulatud poole ja konsultandina. Käesoleva vaidluse seisukohast ei oma tähtsust asjaolu, et ta võis esindada kõnesolevate avalike teenuste valdkonna ettevõtjate juhtivtöötajaid siseriikliku kollektiivlepingu sõlmimise läbirääkimistel.

58 Pealegi ei võimalda see, et hageja on osalenud määruse nr 659/1999 artikli 1 punktis h ja artiklis 20 ette nähtud haldusmenetluses, järeldada, et tema positsioon läbirääkijana oleks kahjustatud eespool viidatud kohtuotsuse Van der Kooy jt *vs.* komisjon mõttes. Tegelikult ei anna nimetatud sätted esindusühingutele mingit eristaatust võrreldes mis tahes muude huvitatud isikutega. Siit järeldub, et hageja puhul ei olnud tegemist eespool punktis 53 teisena mainitud olukorraga.

59 Mis puudutab kolmandana nimetatud olukorda, siis kuigi määruse nr 659/1999 artikli 1 punkt h ja artikkel 20 annavad huvitatud isikutele menetlusõigusi, tuleb märkida, et käesolev hagi ei ole esitatud niisuguste õiguste kaitseks. Algatati EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud menetlus ning hageja esitas märkusi selle menetluse raames. Neil asjaoludel ei ole ainuüksi asjaolu, et teda oleks saanud käsitleda huvitatud isikuna eespool viidatud sätete mõttes, piisav selleks, et tunnistada hagi vastuvõetavaks (vt selle kohta Euroopa Kohtu 13. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-78/03 P: komisjon *vs.* Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, EKL 2005, lk I-10737, punkt 37). Pealegi ei saa asjaolu, et Itaalia õiguskorraga võib talle olla antud spetsiifiline missioon ja ülesanded, õigustada seda, et muudetakse EÜ artiklis 230 ette nähtud õiguskaitsevahendite süsteemi, millega on ühenduste kohtule antud pädevus kontrollida institut-

sioonide aktide õiguspärasust (vt selle kohta eespool viidatud määrus FederDoc jt *vs.* komisjon, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

60 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et hageja ei ole tõendanud, et tema puhul oleks tegemist eespool punktis 52 kolmandana mainitud olukorraga.

61 Seda järeldust ei kummuta hageja argument, mis tugineb tõhusa kohtuliku kaitsega seonduvatele nõuetele. Esiteks on Euroopa Kohus EÜ artikli 230 neljanda lõigu tõlgendamist puudutavat väljakujunenud kohtupraktikat kinnitanud 1. aprilli 2004. aasta otsuses kohtuasjas C-263/02 P: komisjon *vs.* Jégo-Quéré (EKL 2004, lk I-3425) ning UPA kohtuotsuses. Teiseks, kuigi vastab tõele, et EÜ artikli 230 neljanda lõigu kohaselt nõutav isikliku puutumusega seonduva nõude tõlgendamisel tuleb arvestada tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet, arvestades erinevaid asjaolusid, mis võivad konkreetse hageja puhul asjakohaseks osutuda, ei või niisugune tõlgendamine viia kõnesoleva tingimuse kõrvaleheitmiseni (UPA kohtuotsus, punkt 44).

62 Hageja argument, mis tugineb Euroopa põhiseaduse lepingu artikli III-365 lõikele 4, tuleb tunnistada ainetuks, kuna viimati nimetatu ei ole jõustunud ning pealegi asendati see Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepinguga (ELT 2008, C 115, lk 1).

63 Eeltoodud kaalutlustest tervikuna järeldub, et vaidlustatud otsus ei puuduta hagejat isiklikult EÜ artikli 230 neljanda lõigu mõttes ning seega tuleb hagi tervikuna jätta vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata.

Kohtukulud

64 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna otsus on tehtud hageja kahjuks, tuleb kohtukulud vastavalt komisjoni nõuetele välja mõista hagejalt.

65 Kodukorra artikli 87 lõike 4 kolmanda lõigu alusel kannab menetlusse astuja ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (kaheksas koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. Jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata.

2. Jätta Confederazione Nazionale di Servizi (Confservizi) kohtukulud tema enda kanda ning mõista talt välja komisjoni kohtukulud.

3. Associazione Nazionale fra gli Industriali degli Acquedotti – Anfida kannab ise oma kohtukulud.

Martins Ribeiro Šváby Papasavvas

Wahl Dittrich

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 11. juunil 2009 Luxembourgis.

Allkirjad